

Professionshøjskolernes arbejde med det strategiske kompetenceløft på erhvervsskoleområdet

Aftalen om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser opstiller mål for erhvervsuddannelsernes udvikling. En af forudsætningerne for, at målene kan opfyldes, er et løft af lærernes undervisningskompetencer. Kompetenceløftet indebærer, at alle erhvervsskolelærere inden år 2020 skal have erhvervspædagogiske kompetencer, der i omfang mindst svarer til 10 ECTS-point i en pædagogisk diplomuddannelse.¹

Dette notat indeholder resultaterne af en undersøgelse af professionshøjskolernes tilgang til og arbejde med det strategiske kompetenceløft på erhvervsskoleområdet i foråret 2015. Notatet beskriver, hvordan professionshøjskolerne forventer at gribe arbejdet med at opkvalificere erhvervsskolelærerne an set i forhold til anbefalingerne til form og indhold i kompetenceløftet. Anbefalingerne er afgivet af Ekspertgruppen om det strategiske kompetenceløft, se nedenfor.

Undersøgelsen er gennemført med to interview på alle syv professionshøjskoler. Det ene interview er afholdt med ledelsen, og det andet er afholdt med udvalgte undervisere, der forventes at stå for undervisningen af erhvervsskolelærerne.

Undersøgelsen er gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, for Undervisningsministeriet. Undersøgelsen er gennemført i april-maj 2015 og afspejler dermed status for professionshøjskolernes arbejde og intentioner på netop dette tidspunkt.

Anbefalinger fra Ekspertgruppen om strategisk kompetenceløft

Ekspertgruppen om det strategiske kompetenceløft har afgivet tre anbefalinger om kompetenceløftets form. De er rettet mod henholdsvis før-, under- og efter-fasen for kompetenceløftet:

- 1 Strategisk analyse af behov før kompetenceudvikling skal sikre kobling til organisationens mål (*før-fasen*).
- 2 Kompetenceudvikling skal være tæt koblet til lærernes daglige praksis (*under-fasen*).
- 3 Kompetenceudviklingen skal efterfølgende anvendes i den daglige praksis på skolen (*efter-fasen*).

Desuden har ekspertgruppen afgivet syv anbefalinger til indholdet i kompetenceløftet.

¹ Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, BEK nr. 1010 af 22/09/2014, § 12, stk. 8.

1. Overblik: Professionshøjskolernes udbud

Det er forskelligt, hvor meget erfaring de syv professionshøjskoler har på nuværende tidspunkt med hensyn til dels at planlægge diplommoduler i forbindelse med det strategiske kompetenceløft, dels at udbyde diplomuddannelsen i erhvervspædagogik. Det giver dette afsnit et overblik over.

Til det strategiske kompetenceløft kan der trækkes på moduler fra diplomuddannelsen i erhvervspædagogik og på moduler fra den pædagogiske diplomuddannelse. Der er for tiden fem professionshøjskoler, der udbyder diplomuddannelsen i erhvervspædagogik, og en syvte, som er i gang med akkrediteringsprocessen. Der er stor forskel på, hvornår de fem udbydere fik udbudsretten, og hvor mange studerende de har haft i uddannelsens første 4-5 år, som det fremgår af tabel 1.

Seks af professionshøjskolerne har på nuværende tidspunkt udarbejdet tilbud til erhvervsskolerne på særligt tilrettelagte forløb i forbindelse med det strategiske kompetenceløft, se tabel 1. De særligt tilrettelagte forløb er skræddersyede forløb, som er udarbejdet specifikt til en enkelt erhvervsskole eller evt. flere i samarbejde. Forløbene er ifølge interviewene udarbejdet i tæt dialog mellem den enkelte professionshøjskole og erhvervsskolen.

Tabel 1

Professionshøjskolernes udbud af diplomuddannelsen i erhvervspædagogik, og om de allerede nu har planlagt særligt tilrettelagte diplommoduler for erhvervsskoler i forbindelse med det strategiske kompetenceløft

	Udbudsret til diplomuddannelsen i erhvervspædagogik	Udbød det første hold i år	Antal studerende og dimittender i perioden 2010 – juli 2014 (1)	Har afgivet tilbud på ét eller flere særligt tilrettelagte forløb for erhvervsskoler i forbindelse med det strategiske kompetenceløft
Professionshøjskolen UCC (UCC)	Ikke udbudsret	-	-	X
Professionshøjskolen Metropol (Metropol)	Udbudsret	2010	876	X
University College Sjælland (UCSJ)	Udbudsret	2014	23	X
University College Lillebælt (UCL)	Udbudsret	2012	9	X
University College Sydjylland (UC Syd)	Udbudsret	2011	198	
VIA University College (VIA)	Udbudsret	2010	416	X
University College Nordjylland (UCN)	Prækvalificeret	-	-	X

1) Tallene bygger på oplysninger fra professionshøjskolerne indsamlet medio 2014 i forbindelse med EVA's undersøgelse 'Nye krav til pædagogiske kompetencer' (2015). Ca. 100 af de i alt ca. 1500 studerende har taget deres moduler hos forskellige udbydere og optræder derfor to eller flere gange i tabellen.

2. Under-fasen

Ekspertgruppen for det strategiske kompetenceløft anbefaler til under-fasen, dvs. fasen, hvor lærerne gennemfører kompetenceudviklingen, at "kompetenceudviklingen indeholder tydelige praksisnære elementer og tilrettelægges, så lærerne undervejs i forløbet skal *afprøve elementer af læringen i praksis, samle op på erfaringerne* og bringe dem tilbage, så de kan danne *udgangspunkt for den mere teoretiske del af kompetenceudviklingen*".

I dette afsnit fokuserer vi på, hvilke erfaringer og overvejelser professionshøjskolerne har gjort sig med hensyn til at:

- A. Undervisningen på diplommodulerne indeholder tydelige praksisnære elementer med bl.a. afprøvning
- B. Prøveformerne på diplommodulerne understøtter en tydelig praksisnær kobling
- C. Principperne om inddragelse af tydelige praksisnære elementer går igen i alle relevante underviseres undervisning.

A. Tydelige praksisnære elementer med bl.a. afprøvning

Særligt tilrettelagte forløb giver bedst mulighed for afprøvning i praksis

Der er allerede planlagt en del særligt tilrettelagte diplommoduler for erhvervsskoler, jf. tabel 1. Disse forløb er, ifølge interviews med undervisere og ledere, planlagt, så lærerne undervejs i forløbet kan *afprøve* elementer i praksis.

Forløbene består overordnet set af en række undervisningsgange, hvorimellem lærerne skal arbejde med afprøvning i praksis. Dette arbejde foregår ofte i grupper, som samarbejder om den praktiske øvelse og reflekterer over den i fællesskab. Af bilag 1 fremgår en forløbsskitse fra et kommende diplommodul planlagt af UCSJ for en erhvervsskole som et eksempel på et sådant forløb, mens boks 1 beskriver et forløb, som Metropol udbyder. En erhvervsskole har allerede gennemført forløbet.

Side
3/11

Boks 1

Særligt tilrettelagt forløb udviklet af Metropol

Forløbet tager udgangspunkt i modulet "undervisning og læring" fra diplomuddannelsen i erhvervspædagogik. Forløbet er opbygget som "flipped classroom" og består overordnet set af tre elementer, som foregår sideløbende og integreres med hinanden.

For det første anvender lærerne løbende en materialesamling på den elektroniske platform iPraxis. Materialesamlingen indeholder dels læsestof og videoklip med underviseroplæg, som er specifikt tilknyttet modulet, dels øvelsesvejledninger til afprøvning i praksis og spørgsmål til refleksion og litteratur, der kan understøtte afprøvningen. Lærerne forventes inden hvert møde med en underviser at have set de relevante videoklip og læst litteraturen samt gennemført de praktiske øvelser.

For det andet indgår lærerne i projektgrupper på deres egen skole. Grupperne arbejder løbende med problemstillinger, som tager udgangspunkt i lærernes praksis og i skolens pædagogiske strategi. På baggrund af hver problemstilling drøfter projektgruppen, hvilke forhold de ønsker at forbedre og derfor eksperimenterer med i praksis. Lærerne fra projektgruppen afprøver de forskellige metoder og observerer hinanden. Efterfølgende mødes projektgruppen og drøfter de

indsamlede erfaringer og indsigter og udarbejder idéer til nye eksperimenter, de vil arbejde med.

For det tredje mødes undervisere og lærere fysisk fem gange og virtuelt otte gange i forløbet. På møderne drøftes dels litteraturen og problemstillinger tilknyttet modulet, dels de indsamlede erfaringer og refleksioner på baggrund af afprøvningsne. Lærerne har igennem forløbet noteret deres refleksioner i en såkaldt projekt-portfolio. I slutningen af forløbet udarbejdes en eksamensportfolio på baggrund af projekt-portfolioen, og den danner baggrund for eksamen.

I problemstillings- og refleksionsfasen kan der deltage en repræsentant fra ledelsen for at sikre en organisatorisk forankring af kompetenceudviklingen. Lederne opfordres til at erfaringsudveksle på tværs af projektgrupperne.

Blandt lederne fra professionshøjskolerne er det én vurdering, at erhvervsskolerne primært vil vælge disse skræddersyede forløb i forbindelse med det strategiske kompetenceløft. En anden vurdering er dog, at der også vil være en del erhvervsskoler, særligt mindre erhvervsskoler, som vælger åbne moduler. Med åbne moduler menes moduler, som professionshøjskolerne annoncerer bredt, og som ikke i modsætning til de særligt tilrettelagte forløb er tilrettelagt i samarbejde med en eller flere specifikke erhvervsskoler.

Åbne deltidsmoduler: Mere udfordrende at gennemføre afprøvningsdimensionen

I modsætning til de skræddersyede forløb kan det være udfordrende at få erhvervsskolelærerne til at arbejde med afprøvning mellem undervisningsgangene på de åbne moduler. Det er underviserens erfaringer fra diplomuddannelsen i erhvervspædagogik.² Underviserne kan nemlig ikke stille krav om, at lærerne skal gennemføre afprøvningsne, da de praktiske øvelser ikke indgår som en del af prøvekravene. Det er selvfølgelig endnu uvist, om der vil være samme udfordringer med at få lærerne til at afprøve i praksis i forbindelse med det strategiske kompetenceløft.

Af nedenstående fremgår nogle eksempler på afprøvning, som undervisere har anvendt på deltidsmodulerne på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik:

- *Observation er af hinandens praksis ('mikro-didaktik' eller 'Lessons studies')*: Lærerne beslutter parvis et helt specifikt udviklingsområde for deres undervisning, fx hvordan man optimerer overgangen fra klasseundervisning til gruppearbejde. Undervisningen planlægges i fællesskab af lærerparret med fokus på, hvordan de går den udvalgte problemstilling i møde. Mens den ene lærer underviser, observerer den anden ud fra en observationsguide med fokus på udviklingspunktet. Efterfølgende drøfter og justerer lærerne forløbet, inden de bytter roller og afprøver det igen.
- *Videoptagelser af egen praksis ('micro-teaching')*: En variation af ovenstående er, at læreren optager sin egen undervisning, hvorefter videoptagelsen danner grundlag for en fælles didaktisk refleksion på holdet.

² Det skyldes ifølge interviewene bl.a., at nogle af lærerne oplever at være tidsmæssigt presset og derfor fraprioriterer afprøvning i praksis. Der er stor variation i, hvor mange timer erhvervsskolelærerne har fået fra deres skoles side til at gennemføre de 10 ECTS-points diplommoduler som led i diplomuddannelsen i erhvervspædagogik. Variationen stækker sig fra under 50 timer til over 244 timer pr. modul (EVA 2015: Nye krav til pædagogiske kompetencer)

Åbne fuldtidsmoduler: Andre metoder til empiriindsamling må tages i brug

På fuldtidsmodulerne på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik er det endnu sværere at få afprøvende elementer integreret i modulerne, da lærerne er fritaget fra egen undervisning på erhvervsskolerne. Underviserne fortæller, at modulerne derfor oftest bygger på refleksioner over tidligere erfaringer forud for forløbet, fx en særlig case.

Nogle undervisere fortæller dog om at have anvendt mere praksisforankrede øvelser som led i fuldtidsmodulerne på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik såsom:

- Interviews: Lærerne bliver bedt om at interviewe elever og kollegaer inden for deres eget felt om en konkret problematik
- Observation: Lærerne bliver bedt om at observere kollegaers undervisning
- Arbejde med planlægningsopgaver m.m.: Lærerne arbejder konkret med undervisningsplaner, studieordninger, bekendtgørelser, skolens strategiske analyse eller andre typer dokumenter i undervisningen som empirisk grundlag for de didaktiske refleksioner.

B. Prøveformer, der understøtter en tydelig praksisnær kobling

Prøveformer, der inddrager enten portfolio eller case, vil blive inddraget hyppigt i diplommodulerne i forbindelse med det strategiske kompetenceløft ifølge interviewene med undervisere og ledere. Disse prøveformer giver nemlig en særlig mulighed for en tæt kobling til praksis.³

Prøveformer, der inkluderer portfolioen, indeholder "en systematisk og målbevidst udvælgelse af skriftlige refleksioner over udvalgte temaer, som er blevet præsenteret i undervisningen, samt refleksioner over egen læreproces"⁴. Undervisere fortæller i forlængelse heraf, at portfolioen er med til at understøtte refleksioner undervejs i modulet. Planen er, at lærerne skal producere mindre notater for hvert tema og praktiske øvelse, de arbejder med. Dette materiale skal indgå som en del af enten en mundtlig eller skriftlig prøve.

Prøveformer, der inkluderer en case, består bl.a. af "en beskrivelse af et problem, som har særlig interesse eller opmærksomhed, og som afspejler en relevant situation fra praksis. Centralt er beskrivelsen af problemet og den kontekst, som casen foregår i. Casen må gerne bygge på systematiske observationer og undersøgelser"⁵. Underviserne fortæller, at de vælger prøveformer, hvor en case indgår, fordi lærerne gennem arbejdet med casen kan være velforankrede i praksis.

Ifølge interviewene vil prøveformen 'mundtlig prøve kombineret med praktisk produkt og skriftlig opgave' fortsat være en prøveform, der vil komme i spil i forbindelse med modulet 'Digitale teknologier i erhvervsrettede uddannelser'. Prøveformen giver mulighed for at fremstille et digitalt produkt. Også prøveformen 'mundtlig prøve kombineret med videosekvenser, PowerPoint-præsentation m.v.' er en prøveform, der sandsynligvis vil blive anvendt fremadrettet ifølge interviewene.

Konkret besluttes det af aktørerne på professionshøjskolerne – evt. i samarbejde med erhvervsskolerne ifm. de skræddersyede moduler – hvilken prøveform der skal anvendes i forbindelse med hvert modul.

³ *Prøveallonge for diplomuddannelser på det pædagogiske område (2012) giver mulighed for at anvende 12 forskellige prøveformer udover prøven i forbindelse med diplomuddannelsernes afgangsprøve.*

⁴ *Prøveallonge for diplomuddannelserne på det pædagogiske område (2012)*

⁵ *Prøveallonge for diplomuddannelserne på det pædagogiske område (2012).*

Ledere og undervisere fortæller, at større skriftlige opgaver sandsynligvis oftest vil blive fravalgt som prøveformer, bl.a. fordi det vil være en udfordring for mange deltagere i målgruppen at udforme en skriftlig opgave, som lever op til de formelle krav. Dertil kommer, at det ikke som på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik er nødvendigt, at deltagerne bliver opøvet i skriftlige opgaver, da de 10 ECTS ikke skal bygge op til afgangsprojektet.

C. Påvirkning af alle underviseres undervisning til at indeholde tydelige praksisnære elementer, såsom afprøvning

På professionshøjskolerne bliver der på forskellig vis arbejdet med at styrke, at tydelige praksisnære elementer går igen i alle relevante underviseres undervisning. På tværs af interviewene hæfter vi os også ved, at der fortsat er behov for dette udviklingsarbejde. Det hænger sammen med, at undervisningen på modulerne som udgangspunkt er planlagt af de enkelte underviserteams. Underviserne anvender forskellige måder til at muliggøre, at lærerne kan afprøve elementer i praksis. Nogle undervisere har en særlig viden og udviklet praksis om denne dimension, mens andre har mindre erfaring på området. Der er dermed et potentiale for, at underviserne kan inspirere hinanden yderligere.

På professionshøjskolerne er der forskellige tiltag af varierende omfang, som skal styrke hhv. videndeling og inspiration mellem underviserne. På VIA er der fx igangsat et større udviklingsarbejde, som bl.a. fokuserer på kollegial sparring mellem underviserne og øget praksisrelatering til erhvervsskolernes dagligdag, se boks 2.

Boks 2

Udviklingsprojekt på VIA med fokus på: praksisrelationer, kollegarelationer og undervisningsevaluering

Projektet har til formål at udbygge VIA's relationer til erhvervsskolerne, udvikle praksisrelateringen på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik samt udvikle det kollegiale samarbejde mellem underviserne. I projektet besøger underviserne et udvalg af erhvervsskoler, hvor der ved hjælp af videooptagelser indsamles materiale til minimum 10 cases fra skolernes praksis. Besøgene og bearbejdningen af de indsamlede cases udføres parvist af undervisergruppen fra VIA, som efterfølgende afprøver materialet i forbindelse med undervisningen på diplomuddannelsen i erhvervspædagogik og giver hinanden kollegial supervision.

Side
6/11

Undervisere og ledere giver andre eksempler på, hvordan de arbejder med at skabe en vis form for fælles forståelse om undervisningsopgaven blandt underviserne:

- *Fælles rammeforståelser.* På nogle professionshøjskoler er man i gang med at udarbejde en fælles og nedskrevet rammeforståelse for undervisningsopgaven. UCSJ arbejder fx med at udvikle didaktiske dogmer for undervisningsplanlægningen, som understreger praksisnærheden.
- *Fællesmøder og seminarer til pædagogiske og didaktiske drøftelser.* På alle professionshøjskolerne er der regelmæssige fællesmøder og evt. særlige seminarer til at drøfte didaktik og pædagogik, herunder også inspirere hinanden med hensyn til den praksisnære undervisning.

Desuden nævnes det i interviewene, at samarbejdet i underviserteams skaber en mulighed for inspiration og videndeling mellem underviserne. I interviewene er der ligeledes eksempler på tiltag, hvor ledelsen får indflydelse på den konkrete planlægning af et modul, fx ved at drøfte undervis-

ningsplaner med teamene. På de særligt tilrettelagte forløb er det ofte en leder eller konsulent, der er tovholder i forbindelse med at udarbejde den overordnede forløbsskitse, og dermed påvirker ledelsespersonen den overordnede ramme, som indholdsudfyldes af de konkrete undervisere.

3. Før- og efter-fasen

I dette afsnit fokuserer vi på professionshøjskolernes erfaringer med og overvejelser om, hvor de kan bidrage til før- og efter-fasen. Med hensyn til før-fasen anbefaler ekspertgruppen, at kompetenceudvikling for lærerne på erhvervsuddannelserne skal være strategisk begrundet. Det betyder, at efteruddannelse skal besluttes og igangsættes med udgangspunkt i *en strategisk analyse* af, hvordan efteruddannelse kan bidrage til realisering af organisationens mål – som en del af skolens systematiske kvalitetsarbejde. Hvad angår efter-fasen, anbefaler ekspertgruppen, at *der sættes tydelige rammer for og laves aftaler* om, hvordan kompetenceudviklingen undervejs og efterfølgende skal omsættes i den daglige praksis. Forud for selve kompetenceudviklingen bør *ledelsen og medarbejderne lave aftaler* om, hvordan de sammen bedst sikrer, at læringen kan få betydning for praksis, og efter endt kompetenceudvikling bør der *følges op på disse aftaler*. Arbejdet med at forankre kompetenceudvikling i praksis kan med fordel understøttes ved systematisk brug af dels nye kompetencer i lærerteams/faglige fællesskaber i afdelinger, dels faglige vejledere eller mentorer. Desuden bør forankringen kobles tydeligt til de pædagogiske indsatser (herunder kompetenceudvikling, der ligger ud over kompetenceløftet), som skolen har i gang og/eller iværksætter.

Før- og efter-fasen er erhvervsskolernes ansvar

Helt overordnet set fremhæver ledere såvel som undervisere på alle professionshøjskolerne, at før- og efter-fasen er erhvervsskolernes ansvar. De fremhæver dog også, at de kan bidrage til at kvalificere før- og efter-fasen, idet professionshøjskolerne har en række gode og nyttige redskaber, der vil kunne støtte erhvervsskolerne i at udvikle strategier og afklare kompetencebehov. Samtidig gør konkurrencesituationen mellem professionshøjskolerne, at de ikke ønsker at presse erhvervsskolerne for meget, da sparring ifm. før- og efter-fasen ofte er et tilkøb, og de derfor kan være nervøse for, at erhvervsskolerne vælger en anden udbyder. Professionshøjskolerne med mindst erfaring indenfor erhvervsskoleområdet pointerer også, at det er nødvendigt at opbygge en vis grad af tillid mellem institutionerne for at kunne påvirke erhvervsskolerne i både før- og efter-fasen. Der er stor variation i professionshøjskolernes nuværende erfaringer med at samarbejde med erhvervsskoler. Blandt nogle af de professionshøjskoler, som har mindre erfaring med at samarbejde med erhvervsskolerne, er der derfor særlig fokus på at få etableret længerevarende samarbejdsrelationer med erhvervsskolerne, fx i form af regionale netværksgrupper. På de professionshøjskoler, der har mere erfaring med erhvervsskoleområdet, er der allerede etableret denne type af samarbejdsfora. Metropol og VIA har fx i forbindelse med diplomuddannelsen i erhvervspædagogik hver især etableret dels forskellige former for fora, hvor de mødes regelmæssigt med repræsentanter fra erhvervsskoler, dels et særligt samarbejde med de skoler, som de gennemfører særligt tilrettelagte erhvervspædagogiske diplomforløb for.⁶

Professionshøjskolerne anvender forskellige greb til at påvirke før- og efter-fasen

Som tidligere nævnt forventer professionshøjskolerne, at erhvervsskolerne primært vil vælge at gennemføre det strategiske kompetenceløft som særligt tilrettelagte forløb. Det er professionshøjskolernes erfaring fra tidligere, at de særligt tilrettelagte forløb giver dem mulighed for i højere grad at drøfte og til dels påvirke før- og efter-fasen på erhvervsskolerne. Fx fremhæver lederne, at de ofte i dialogen om et særligt tilrettelagt forløb bliver præsenteret for eller selv efterspørger den

⁶ EVA 2014: Andet statusnotat – Løft af den grundlæggende pædagogiske kompetence til diplomniveau, s. 30-31.

strategiske analyse og/eller skolens pædagogiske-didaktiske grundlag. Derudover er der en række forskellige eksempler på, hvordan professionshøjskolerne forsøger at påvirke erhvervsskolerne i før- og efter-fasen:

- *Nedsættelse af styre – eller følgegruppe*: Flere professionshøjskoler anvender styre- eller følgegrupper i forbindelse med de særligt tilrettelagte forløb. Ofte består de af ledelsesrepræsentanter og/eller pædagogiske repræsentanter fra erhvervsskolen, som undervejs på modulet justerer forløbet og drøfter, hvordan man kan sikre implementeringen i efter-fasen
- *Forløb for ledere og pædagogiske vejledere*: Flere professionshøjskoler lægger i deres tilbud til erhvervsskolerne på særligt tilrettelagte forløb et ledesspor eller et modul ind til de pædagogiske vejledere på erhvervsskolerne for på denne måde at sikre, at lærerne får den rette støtte og vejledning i efter-fasen, se fx bilag 1
- *Supervision*: Flere professionshøjskoler tilbyder som et tilkøb til modulet at give efterfølgende supervision af lærernes undervisning
- *Brug af workshops*: UCSJ har intentioner om at starte en dialog op med erhvervsskolerne om kontinuerligt at understøtte lærernes kompetenceudvikling gennem workshops, der drypvist afholdes på skolen, efter at modulet er afsluttet
- *Kobling til eksisterende udviklingsprojekter*: Fx har UCL udarbejdet tilbud, hvor institutionen kobler sig på allerede eksisterende projekter på erhvervsskolerne og indgår i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere for at understøtte den udvikling og de projekter, der allerede eksisterer og fungerer på skolen
- *Kickoff-dag*: UCC og VIA indskriver ofte en 'kickoff'-dag i deres tilbud, hvor ledelserne præsenterer formålet med kompetenceløftet og sammenhængen med skolens strategi for skolens lærere. På samme vis har UCN i andre forløb arbejdet med en model, hvor konsulenterne har støttet erhvervsskolens ledelse i forbindelse med at afholde en temadag for skolens medarbejdere, hvor der drøftes og afstemmes kompetenceudviklingsbehov på skolen
- *Tilbage melding til ledelserne*: På UCN og UCSJ eksperimenteres der med, at professionshøjskolerne i brevform orienterer erhvervsskoleledelserne om, hvad der er foregået på modulet, og hvordan viden og kompetencer fra undervisningen efterfølgende kan indgå på skolen.

Side
8/11

Flere undervisere fremhæver endvidere den afsluttende eksamen som et forum til at påvirke efter-fasen. Fx fremhæver en underviser fra UCSJ, at portfolio eller eksamensformen med et praktisk produkt er velegnede eksamensformer til at øge sandsynligheden for, at lærerne videndeler med deres kollegaer, fordi de i denne eksamensform har et fysisk produkt, som de kan tage udgangspunkt i, når de kommer tilbage til skolen. Derudover er der i eksamenssituationen og den efterfølgende feedback til læreren rum for, at underviseren konkret drøfter med lærerne, hvordan denne kan implementere kompetenceløftet i sin praksis tilbage på skolen. Det skal dog bemærkes, at der her naturligvis er fokus på den enkelte lærers praksis og ikke erhvervsskolens overordnede mål med kompetenceløftet.

Sværere at påvirke erhvervsskolernes praksis ved åbne forløb

På de åbne hold er det sværere at påvirke skolerne. Professionshøjskolerne har langt fra samme grad af dialog med ledelserne fra erhvervsskolerne – om nogen – som ved de særligt tilrettelagte forløb. Muligheden for at påvirke erhvervsskolernes ledelser er derfor væsentligt mindre. Underviserne fremhæver desuden, at det er en svær opgave for dem at sætte sig ind i strategier fra alle de erhvervsskoler, som lærerne kommer fra. UCN har i forbindelse med pædagogiske diplommoduler henvendt til bl.a. folkeskolelærere erfaringer med at sende et brev til de lærere, der skal afsted på modulet. Brevet indeholder en række forberedende refleksionsspørgsmål, bl.a. bliver læ-

reren bedt om at interviewe sin leder om, hvad kompetenceudviklingsbehovet på skolen er, og hvordan lederen forestiller sig, at lærerens rolle på skolen skal ændre sig efter forløbet.

Almindelig praksis at opfordre til, at flere lærere fra samme afdeling deltager

Aktørerne på alle professionshøjskoler fortæller, at det er almindelig praksis at opfordre erhvervsskolerne til, at flere lærere fra samme afdeling eller hele underviserteams deltager i samme kompetenceudviklingsforløb, da det er deres erfaring, at det dels forbedrer muligheden for transfer, dels styrker teamsamarbejdet på skolen. På samme tid fremhæves det dog også særligt af underviserne, at det kan være frugtbart for undervisningen, at moduldeltagerne også møder erhvervsskolelærere fra andre skoler og afdelinger, da det kan danne grobund for gensidig inspiration.

4. Indhold

Ekspertgruppen har i sine anbefalinger beskrevet syv anbefalinger til indhold i kompetenceudviklingen:

- Viden om og fokus på elevernes læring og progression
- Klasseledelse med fokus på elevernes læring
- Planlægning og gennemførelse af en differentieret undervisning, der tager udgangspunkt i elevernes behov og potentialer
- Eleverne skal støttes i arbejdet med at skabe sammenhæng mellem læringen i skole og i praktik
- Elevaktiverende undervisningsmetoder (metoderne skal bl.a. være af fysisk-motorisk karakter og kognitiv, reflekterende karakter)
- Praksisrelateret undervisning
- Pædagogisk brug af it

Side
9/11

I dette afsnit fokuserer vi på professionshøjskolernes overvejelser over, hvilke moduler de forventer at anvende, herunder hvorledes de forventer at sikre, at modulerne har en erhvervspædagogisk toning.

De fleste anbefalinger rummes af moduler fra den erhvervspædagogiske og den pædagogiske diplomuddannelse

Professionshøjskolerne med udbudsret til diplomuddannelsen for erhvervspædagogik har alle intentioner om at udbyde moduler herfra som en del af det strategiske kompetenceløft. Særligt de obligatoriske moduler fra den erhvervspædagogiske diplomuddannelse 'Undervisning og læring' samt 'Undervisningsplanlægning og didaktik' fremhæves som moduler med tilstrækkeligt brede læringsmål til at kunne omfatte flere af de syv anbefalinger fra ekspertgruppen.

Professionshøjskolerne er derudover gået sammen om at oprette et nyt valgmodul, 'Praksisrelateret undervisning på de erhvervsfaglige uddannelser', til diplomuddannelsen i erhvervspædagogik, som p.t. er godkendt med forbehold. De første forløb forventes at kunne afholdes fra august. Modulet er specifikt udformet for at kunne imødekomme ekspertgruppens anbefaling nr. 4 og 6, dvs. 'Eleverne skal støttes i arbejdet med at skabe sammenhæng mellem læringen i skole og i praktik' og 'Praksisrelateret undervisning'.

Metropol og UCC er endvidere gået sammen om at tone et modul fra diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning, så det er målrettet vejledere på erhvervsskolerne.

Størstedelen af professionshøjskolerne planlægger også at udbyde moduler fra den pædagogiske diplomuddannelse som en del af det strategiske kompetenceløft. Bl.a. nævnes modulerne 'Innovation i undervisningen' og 'Fagdidaktik og klasseledelse' som oplagte og efterspurgte moduler i forbindelse med kompetenceløftet. Lederne fremhæver, at disse moduler vil blive tonet, så det sikres, at de er tilpasset erhvervsskolernes pædagogiske praksis og virkelighed. Dette tænkes særligt gjort gennem litteraturvalg, anvendelse af cases og generel inddragelse af lærernes praksis eksempler og -erfaringer i undervisningen. Enkelte nævner, at også åbne pædagogiske diplommoduler kan være relevante i det strategiske kompetenceløft, fordi lærerne i kraft af deres praksisforankring selv er bærere af det erhvervspædagogiske.

Udover en erhvervspædagogisk toning forventes modulerne også på de særligt tilrettelagte forløb at blive tonet efter erhvervsskolernes strategiske analyse eller igangværende projekter på institutionen. Fordelen ved fx at koble til eksisterende udviklingsprojekter på erhvervsskolerne er, at man forventer, at lærerne i højere grad vil være motiverede for forløbet, fordi de allerede har gode erfaringer fra det tidligere projektarbejde på skolen. Ligeledes forventes det at optimere sandsynligheden for en implementering i efter-fasen, da modulet i højere grad vil spille ind i den kompetenceudvikling, der allerede foregår på skolen og derfor tænkes at nyde stærk ledelsesopbakning.

Enkelte ledere og undervisere udtrykker dog også bekymring for, om modulerne bliver 'for' tonede, så det ikke længere er meningsfuldt for lærere fra andre erhvervsskoler at tilmelde sig modulet. Kraftige toninger er unægtelig mere udfordrende for de små erhvervsskoler, da de vil have sværere ved at fylde egne hold og derfor må forventes i højere grad at gøre brug af de åbne hold. Ligeledes påpeges det i nogle af interviewene, at det er vigtigt at huske på, at lærerne til eksamen skal leve op til samtlige læringsmål på modulet, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt med for kraftige modultoninger, der overser enkelte læringsmål.

Bilag 1: UC Sjællands skitse af særligt tilrettelagt modulforløb

